

อาการคัน

นำเสนอเมื่อ : 13 ก.ค. 2552

อาการคันเกิดขึ้นได้กับทุกเพศทุกวัย แต่ใครจะรู้อย่างไรว่า อาการคันนั้นเกิดจากสาเหตุใดบ้าง

อาการคันเกิดขึ้นได้กับทุกเพศทุกวัย เมื่อคันแล้วก็ต้องเกา ๆๆ แต่ใครจะรู้อย่างไรว่า อาการคันนั้นเกิดจากสาเหตุใดบ้าง

เกี่ยวกับเรื่องนี้ รศ.พญ.พรทิพย์ ภูวบัณฑิตสิน สาขาตจวิทยา (ผิวหนัง) ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อธิบายว่า อาการคันเป็นความรู้สึกที่ผิวหนัง ยากที่จะอธิบายให้เข้าใจ บางครั้งคล้ายแมลงไต่ ทำให้รำคาญ หงุดหงิด

อาการคันเกิดที่ผิวหนังทั่วร่างกาย และเยื่อเมือก อาการคันจะมากหรือน้อยจะแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ผู้ป่วยที่เป็นโรคเดียวกันอาการคันจึงแตกต่างกัน แต่ละส่วนของร่างกายก็ไวต่ออาการคันต่างกัน ที่รุนแรงพบบริเวณรอบทวารหนัก รอบอวัยวะเพศ ซองหู เปลือกตาและช่องจมูก ในแต่ละส่วนของร่างกายมีความไวต่ออาการคันต่างกัน ดังนั้นโรคเดียวกันผิวหนังคนละแห่งก็จะคันต่างกัน

ความรุนแรงของอาการคันในแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันขึ้นกับหลาย ปัจจัย เช่น สภาพจิต บุคคลซึ่งเคร่งเครียด วิตกกังวล อารมณ์อ่อนไหว ซึ่กลัว โกรธง่าย จะมีอาการคันมากกว่าบุคคลซึ่งมีสภาพจิตปกติ

เวลาและอุณหภูมิ ก็มีผล โดย กลางคืนจะคันมากกว่าเวลากลางวัน เพราะการทำงานของระบบประสาทอัตโนมัติในเวลากลางคืนเพิ่มขึ้น เป็นผลให้หลอดเลือดขยายตัวเป็นปัจจัยตัวกระตุ้นให้คัน และความอบอุ่นในเวลากลางคืน ยิ่งทำให้สมองส่วนกลางซึ่งควบคุมความรู้สึกคันไวต่ออุณหภูมิที่ร้อนเพิ่มขึ้น ในผู้ป่วยซึ่งมีอาการคันในเวลากลางคืนมักเป็นโรคไม่ใช่สาเหตุจากตามจิตใจ และโรคผิวหนังบางโรคผู้ป่วยจะเกาประมาณร้อยละ 10 ของเวลาหลับ

สาเหตุการเกิดอาการคัน มีดังนี้

1.การเปลี่ยนแปลงชั้นผิวหนัง คันจากการสัมผัส สารระคาย หรือสารภูมิแพ้ สารใยแก้ว หนามและขนของแมลง พืชบางชนิดก็ทำให้คันได้ การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม อากาศร้อน ลมแรง อากาศหนาว อากาศแห้งก็เป็นปัจจัยทำให้ผิวหนังแห้ง และเกิดอาการคันตามมา

2.คันจากโรคผิวหนัง โรคผิวหนังส่วนใหญ่จะมีอาการคันร่วมด้วย แต่ความรุนแรงจะขึ้นกับสภาพจิตและความไวของแต่ละบุคคล ผื่นคันเฉพาะที่พบบ่อย คือ ผื่นแพ้สัมผัส ผื่นแพ้ผิวหนัง กลาก ผื่นคันทั่วตัว เช่น ลมพิษ โรคหิด และ ผื่นคันไม่ทราบสาเหตุเฉพาะที่ เช่น ผื่นบริเวณอวัยวะเพศ และรอบทวารหนัก

3. โรคแฝงในวัยวะอื่นอาจพบรอยผื่นเกาทั่วตัวไม่พบลักษณะจำเพาะเจาะจงของโรคผิวหนัง
อาการคันเป็นอาการที่นำมาพบแพทย์ เช่น ตอมุไทรอยด์เป็นพิษ โรคตับ โรคไต โรคโลหิตและมะเร็งต่าง ๆ
ภาวะหมดประจำเดือน และโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง

4. คั้นจากความผิดปกติของระบบปลายประสาท เช่น ปลายประสาทอักเสบจากโรคภูสวิต และเริ่มใน

5. สาเหตุอื่น ๆ อาการคันอาจเกิดจากสารสื่อในสมองปรวนแปร และอาจเกิดจากปัญหาทางจิตใจ

การรักษาผื่นคันในระยะเฉียบพลันอาจทุเลาด้วยความเย็น เช่น การอาบน้ำเย็น ประคบด้วยน้ำเย็น
ยาทาเวลาไม่คั้น ควรทำด้วยความนุ่มนวล เพราะการขัดถูแรง ๆ ทำให้ผื่นเห่อได้
ในผู้ป่วยลมพิษถ้ามีอาการหายใจไม่สะดวกควรพบแพทย์

ส่วนผื่นคันเรื้อรังต้องพบแพทย์ผิวหนังเพื่อวินิจฉัยโรค เช่น ผื่นคันทั่วตัวเรื้อรังชนิดคันมากที่สุด คือ
โรคหิด มีลักษณะผื่นเฉพาะ เป็นตุ่มและรอยเกา ในบริเวณซอกนิ้ว รักแร้ หน้าผาก หน้าขา อวัยวะ และองคชาต
คันมากในเวลากลางคืน และเป็นโรคติดต่อกันในผู้ใกล้ชิด
ส่วนโรคผิวหนังอื่นที่มีผื่นทั่วตัวต้องวินิจฉัยโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อการรักษาต่อไป ในรายมีโรคภายในแฝง
การตรวจร่างกายและทดสอบทางห้องปฏิบัติการก็จะวินิจฉัยโรคได้ และเมื่อรักษาโรคแฝงอาการคันจะทุเลาได้

เมื่อเกิดผื่นคันอย่าตื่นตกใจ ผื่นผิวหนังร้อยละ 80 จะหายได้เอง ควรตั้งสติพิจารณาว่าเกิดจากสาเหตุใด
และเมื่อหลีกเลี่ยงก็ยังไม่ทุเลาควรพบแพทย์ ส่วนการรักษาในเมืองต้นเพื่อระงับอาการ คือ ประคบด้วยความเย็น
รับประทานยาแก้แพ้คลอเฟนิรามีน ควรงดการใช้สบู่บริเวณคันเพราะระคายและทำให้ผิวแห้ง
หลายท่านชอบไชยาหม่อง เมนโทลาทัม อาการคันลดลงได้แต่อาจเกิดปัญหาการระคายเคืองตามมา
ส่วนการใช้ยาผงโรยอาจรู้สึกหาย คันเพราะแสบทำให้เย็น แต่ด้วยยาฆ่าเชื้อในผงอาจทำให้แพ้ตามมาจึงไม่ควรใช้

ถ้าคันแล้วยังไม่มีเวลาไปพบแพทย์จะทำอย่างไร ? หลายท่านอาจแนะนำว่าอย่าเกาซึ่งไม่ใช่ทางออก
เพราะคันก็ต้องเกาจึงจะหายคัน แต่ควรเกาแบบมีสติ คือ เกาเบา ๆ ไม่ใช่เกาแบบรุนแรง ก็จะช่วยทุเลาอาการได้.

นพพรช บุญชาญ : รายงาน

ที่มาข้อมูล : หนังสือพิมพ์เดลินิวส์